

Fylkesmannen i Møre og Romsdal
Fylkeshuset
6404 Molde

Trondheim, 27.11.2014

Dykkar ref.:
[Dykkar ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2014/8979

Sakshandsamar:
Anders Braa

Omgjering av vedtak om skadefelling av gaupe i Fræna kommune

Fylkesmannen i Møre og Romsdal har vedteke skadefelling av 1 gaupe, seinast for perioden 31.10.2014 - 23.12.2014. Vedtaket er ikkje i samsvar med vilkåra for bruk av betinga skadefellingsløyve. Miljødirektoratet omgjer med dette Fylkesmannen sitt vedtak med heimel i forvaltingslova §35, 1. ledd punkt c).

Vi syner til brev frå Fylkesmannen i Møre og Romsdal, dagsett 05.11.2014, der det blir gitt løyve til felling av 1 gaupe i heile Fræna kommune fram til 23.12.2014.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal gav 12.08.2014 Fræna beitelag løyve til felling av 1 gaupe i delar av Fræna kommune i tida fram til 31.10.2014. Løyvet vart den 15.10.2014 utvida til å gjelde heile kommunen.

Fylkesmannen si vurdering

Fylkesmannen syner til at det er mykje villsau som beiter ute, og dei er utsette for tap til gaupe. Fræna kommune er ein stor landbrukskommune der det etter forvaltingsplanen for region 6 ikkje er mål om ynglande gauper. Ut frå observasjonar (viltkamera), gaupeskade på sau og dokumentert yngling av gaupe siste år, legg Fylkesmannen til grunn at det er etablert ein fast bestand på Romsdalshalvøya.

SNO har undersøkt til saman 7 daude lam i Fræna kommune i år der dødsårsaken er knytt til gaupe. Tre av desse har konklusjonen dokumentert eller antatt, resten er usikre. Siste antatte tap til gaupe blei funne 15.09.2014. Fylkesmannen har mottatt 7 søknader om erstatning for tap til gaupe frå Fræna kommune etter beitesesongen 2014. Dei søker til saman om erstatning for 49 sau og 233 lam.

Talet på sau som går ute vil vere langt lågare ved utgangen av oktober månad. Tiltaket er i hovudsak retta mot omsynet til villsaubesetningane som går ute heile året.

Fylkesmannen seier samstundes at skadefelling er eit verkemiddel retta mot akutte behov, og regulering av bestanden skal skje gjennom ordinær jakt i jakttida for gaupe. Uttak gjennom skadefelling vil ha berre avgrensa verknad fordi nye individ truleg vil vandra inn frå nord og aust.

I brev frå Klima- og miljødepartementet av 28.04.2014 går det fram at skiljet mellom beiteprioriterte og rovviltprioriterte sonar skal forvaltaast tydelegare. Det skal vere ei låg terskel for uttak i beiteprioriterte sonar. Fylkesmannen viser til at ei fast gaupebestand i dette området er nytt, og ein kan ikkje forvente at beitenæringa vil kunne tilpasse seg den nye situasjonen raskt til dømes gjennom naudsynte førebyggjande tiltak før neste beitesesong.

Lovgrunnlaget

Fylkesmannen sitt vedtak har heimel i forskrift om forvaltning 18. mars nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskrifta), jf Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfaldlova) §§18 og 77. Vidare er det ei føresetnad for å kunne fastsette vedtak at rovviltneemnda i region 6 har vedteke kvote for betinga skadefelling på gaupe etter rovviltforskrifta §8. Av ei kvote på 3 gauper for perioden fram til 15.02.2014 er det felt 1 gaupe.

Rovviltforskrifta §9 Fylkesmannen sin mynde til iverksetting av betinga skadefelling, er slik:

«Fylkesmannen kan av eget tiltak eller etter søknad fatte vedtak om iverksetting av felling for å forhindre fremtidig skade innanfor rammen av kvote for betinget skadefelling gitt av rovviltneemnden, jf forskriften §8, eller Direktoratet for naturforvaltning, jf §13. Fylkesmannen kan delegere sin myndighet til iverksetting av slik felling til kommunen i særskilte tilfeller.

Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltingsplan, jf forskriften §6. Felling kan bare gjennomføres dersom det ikkje finnes noen annan tilfredsstillende løysning ut frå prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særleg tas hensyn til

- a)områdets betydning som beitemark*
- b)skadenes omfang og utvikling*
- c)potensialet for fremtidige skader*
- d)muligheten for å gjennomføre forebyggjande tiltak*

Felling skal være rettet mot bestemte individer. Vedtak om felling skal være begrenset til et bestemt område, tidsrom og antall dyr. Det kan knyttes nærmere vilkår til fellingstillatelsen, herunder at bestemte typer dyr skal være unntatt, at felling skal foretas av nærmere bestemte personer, samt metoder for felling. Det kan også gis bestemmelser om dekning av påløpte utgifter i forbindelse med felling. Felling og forsøk på felling i henhold til denne bestemmelsen gjennomføres uavhengig av grunneiers jaktrett, jf. viltloven §35.»

Miljødirektoratet sin heimel for omgjering av Fylkesmannen sitt vedtak etter rovviltforskrifta §9 er Lov 10. februar 1967 om behandlingssåten i forvaltingsaker (forvaltingslova) §35.

Forvaltingslova §35 Omgjering av vedtak utan klage, 1. og 2. ledd er slik:

«Et forvaltningsorgan kan omgjøre sitt eget vedtak utan at det er påklaget dersom

- a) *endringen ikke er til skade for noen som vedtaket retter seg mot eller direkte tilgodeser eller*
- b) *underretning om vedtaket ikke er kommet fram til vedkommende og vedtaket heller ikke er offentlig kunngjort, eller*
- c) *vedtaket må anses ugyldig*

Foreligger vilkårene etter første ledd, kan vedtaket omgjøres også av klageinstansen eller av annet overordnet organ. [...].»

Miljødirektoratet er klageinstans og overordna organ for vedtak fatta av Fylkesmannen.

Miljødirektoratet si vurdering

Til forskjel frå kvotejakt er ikke skadefelling eit bestandsregulerande verkemiddel. Bruken av kvota for betinga skadefelling skal vere retta inn mot bestemte skadegjererar i avgrensa område og tidsrom. Føremålet med avgrensinga er å rette fellinga best mogleg inn mot skadegjerande individ.

Fylkesmannen har i dette høvet gitt fellingsløyve på gaupe i ein samanhengande periode frå 12.08.2014 til 23.12.2014. Frå 15.10 blei fellingsområdet utvida til å gjelda heile Fræna kommune. Fylkesmannen har delvis grunngjeve siste vedtak med behovet for å redusere gaupebestanden. Verken lengden på fellingsperioden eller grunngjevinga over er i samsvar med føremålet med slik felling. Behovet for regulering av bestanden i eit større område skal for gaupe sin del løysast gjennom kvotejakta i perioden 01.02. - 31.03.

SNO har dokumentert skade på sau frå gaupe i Fræna kommune i år, og erstatningssøknadane syner at tapa kan vere mange. Dei fleste besetningane er no likevel tatt inn frå beite, og med unntak frå villsauen vil det ikkje vere skadepotensial frå gaupe før til våren. Det er ikkje dokumentert skade på sau sidan midt i september.

Det er ikkje mål om ynglande gaupe i Fræna eller i områda rundt. Som Fylkesmannen seier har klima- og miljøministeren vore tydeleg på at toleransen for rovvilt og rovvilttap skal vere lågare i beiteprioritert sone samanlikna med rovviltsonane. Lista for bruk av løyve til skadefelling vil vere lågare her, og kvoten for uttak gjennom jakt vil vere romsligare enn i rovviltsonane. Rovviltneimnda har vedteke kvotefri jakt i dette området for 2015.

Det er ikkje det same som å gje opning for ståande løyver til skadefelling. Krava etter forskriften gjeld framleis.

§ 9 i forskrifta syner til ulike føresetnader som må oppfyllest før Fylkesmannen kan vedta skadefelling. Mellom anna skal ein særleg ta omsyn til omfanget av skade og skadeutvikling, og potensialet for framtidig skade. Miljødirektoratet kan ikkje sjå at utviklinga og skadepotensialet på denne tida av året tilseier behov for skadefelling i heile kommunen. Det er ikkje ein akutt situasjon pr i dag. Behovet for bestandsregulering og tilpassing til neste års beitesesong kan dekkast gjennom ordinær jakt.

Det er viktig å tydeleggjere forskjellen mellom dei ulike fellingsformane, kva føresetnader som gjeld og korleis dei skal nyttast. Heimelsgrunnlaget for bestemmelsane om skadefelling i rovviltforskrifta, naturmangfaldlova §18, seier mellom anna at vedtak om skadefelling berre er aktuelt dersom uttaket ikkje truar bestanden si overleving og føremålet ikkje kan nås på anna tilfredsstillande vis. I dette høvet er det tvilsamt om føremålet kan nås gjennom ein utvida skadefellingsperiode. Dessutan er ordinær jakt eit bedre eigna verkemiddel for å nå føremålet.

Fylkesmannen sitt vedtak om skadefelling av gaupe av er ikkje i samsvar med vilkåra i rovviltforskrifta §9. Det finst alternative tilfredsstillande løysingar for eit skadeproblem som på denne tida ikkje lenger kan sjåast på som akutt. Det er dessutan ikkje lagt tilstrekkeleg vekt på punktane c) og d) i §9 som grunngeving av vedtaket.

Vedtaket sin vide bruk av tidsavgrensing fell utanfor ramma for dei krav forskriften sett til slik avgrensing. I dette og tilsvarende høve bør ein vere varsam med å vedta ein fellingsperiode som går utover 14 dagar. Forlenging av perioden gjennom nytt vedtak kan vere aktuelt dersom vilkåra i - og vurderingane av §9 framleis gjev grunnlag for det.

Vedtak

Miljødirektoratet omgjer med dette Fylkesmannen sitt vedtak av 05.11.2014, med heimel i forvaltingslova §35, 1. ledd punkt c). Vedtaket er ikkje gyldig fordi det ikkje tilfredsstillar kriteria i rovviltforskrifta §9 til å effektuere betinga skadefellingsløyve.

Vi ber om at Fylkesmannen straks orienterer alle involverte partar om at fellingsforsøk på gaupe må innstillast umiddelbart, og om innhaldet i dette brevet.

Klage

Miljødirektoratet sitt vedtak kan påklagast etter forvaltingslova sine reglar innan 3 veker etter at dette brevet er mottatt. Klagen sendast til Miljødirektoratet.

Helsing
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjend og har derfor ingen signatur

Terje Bø
seksjonsleder

Anders Braa
seniorrådgiver